

گزارش تاریخی

ایران ۶۵ سال قبل

بوی تریاک، بیداد فقر

ترجمه: محمد علی فیروز آبادی

پهلوی اول به تقلید از الگو و مُراد خود، یعنی آتاتورک، ملقب به «گرگ خاستری آناتولی»، لباس‌های سنتی مسلمانان را ممنوع کرد؛ به این ترتیب، زنان از به سر کردن چادر و مردان از پوشیدن لباس‌های سنتی، منع شدند. به دستور شاه، سراسر پایتخت بازسازی شد و به جای آن خانه‌ها و ابنیه کهنه و قدیمی، ساختمان‌هایی مدرن سر برآورد. در واقع، تصویر امروز تهران را آن بولوارهای عریض، ساختمان‌های باشکوه، و راه‌آهن و پست، وزارتخانه‌ها و فروشگاه‌ها، حاصل نوعی نوسازی خشونت‌بار و وحشیانه است.

خط آهن در دسر ساز

یکی از آثار بر جا مانده از پهلوی اول، همان خط آهنی است که بندر خر مشهر را در خلیج فارس، به شهر میانه در آذربایجان پیوند می‌دهد. همین خط آهن بود که ایران را به یکی از حلقه‌های سیار مهم زنجیره‌ای بدل کرد که در دوران جنگ دوم جهانی، برای آلمان و دشمنانش بسیار حائز اهمیت بود.

طی سال‌های ۱۹۴۱ تا ۱۹۴۴، پنج میلیون تن محموله جنگی، به وسیله همین راه‌آهن انتقال داده شد. تغییراتی که به اجبار در احساسات و سلاطیق مردم ایران در دورده پهلوی اول پدید آمد، به مراتب مهم‌تر و پایدارتر از نوسازی‌های تکنیکی آن دوره است.

شرایط ناگوار بیداشتنی

از صدها کلبه‌بر از شیش و فقیرانه منطقه ۱۰ تهران، واقع در جنوب شهر، هر شب عطر تریاک به بیرون می‌خرد و با بوی نفرت‌انگیز جوی‌های شهر مخلوط می‌شود. وضعیت آب آشامیدنی، دفع زباله و کانال‌های پایتخت میلیون نفری ایران، این گونه است. آب این جوی‌ها بوی تعفن می‌دهد، زباله‌ها به شدت فاسد شده‌اند و بوی بدان‌ها شامه را آزار می‌دهد. تخمین زده می‌شود که دوسوم مردم ایران تریاک مصرف می‌کنند.

بیماری بیداد می‌کند

اگرچه بخش بزرگی از جمعیت کشور در برابر بیماری‌هایی مانند تیفوس و وبا کاملاً مصونیت دارند، اما سل و بیماری‌های مقاربتی، بیداد می‌کند. بیماری سل، پیامد نوعی بهره‌کشی عمومی و بی‌رحمانه از نیروهای کار است. کودکان پنج ساله و زنان جوان و ۳۰ ساله، مانند پیرزنانی فرتوت و بدون دندان می‌شوند و شمار بالایی از کارگران، غالباً ۱۲ تا ۱۴ ساعت از روز را در فضا‌های بدون نور کار گاه‌ها و کاروانسرا‌هایی که قالی‌بافی نام‌دارند، کار می‌کنند. همین کارگران فقیر و بیمار، یکی از نفیس‌ترین و گران‌قیمت‌ترین فرش‌های جهان را می‌بافند.

ز حمتکش محروم از دسترنج

از آن ثروتی که از مزارع برنج، نیشکر و نخلستان‌های زیتون آذربایجان و استان‌های همجوار دریای خزر به دست می‌آید، تنها یک‌پنجم آن هم به صورت اسمی و نه رسمی، نصیب کشاورزان می‌شود. چهارپنجم بقیه به مالکان می‌رسد؛ زیرا آپ، زمین و ابزار کشاورزی به مالک تعلق دارد و رعیّت، در عمل، به غیر از نیروی کار خودویک چهار دیواری گلی، چیزی ندارد. از گذشته‌های دور، این وضعیت به همین صورت بوده و هست.

منبع: اشپینگل

۶ نقشه تاریخی درباره خلیج همیشه فارس

استاد (واحد ستجش طول یونانی) راه، به ریگ و آن جا به دیلم و دهانه رودخانه اندیان آمدم؛م، رودخانه اندیان سرحد خوزستان و فارس و پس از سند، بزرگ‌ترین رودخانه است؛ هیچ‌یک از سواحلی که پیموده، مانند دریای پارس، آباد و معمور نبود.» «فلاویوس اربانوس»، تاریخ‌نگار یونانی که در سده ۴ ق. م، می‌زیسته است، در کتاب «آناباریس» یا سفرهای جنگی اسکندر، نام «برسیکون کای‌ا‌ی‌تاس» را که ترجمه درست خلیج فارس است، ذکر می‌کند. «استرابون»، جغرافی‌نگار یونانی، در کتاب «از آیندی تا ایبری» یا از هند تا اسپانیا، دریای جنوب ایران را خلیج فارس می‌نامد و محل زندگی اعراب را، منطقه‌ای بین دریای سرخ و خلیج فارس می‌داند. «اراستن»، جغرافیدان نامی یونانی هم، از نام خلیج فارس برای معرفی دریای نیلگون جنوب ایران، بهره برده است.

نقشه‌های تاریخی مزین به نام خلیج فارس

بااین‌حال، شاید بتوانیم قدیمی‌ترین نقشه‌ای را که عنوان خلیج فارس در آن درج شده است، متعلق به «اصطخری» بدانیم. او در کتاب ارزشمند «مسالك و ممالك» که درباره تاریخ و جغرافیاست و در قرن چهارم هجری، هزار سال قبل، به رشته تحریر درآمده، نقشه‌ای از خلیج فارس و جزایر آن را ترسیم و صراحتاً نام «بحر فارس»، برای نامگذاری این دریا، استفاده کرده است. پس از او، دانشمندانی مانند «ابوریحان بیرونی» و «ابن حوقل» نیز، نام «خلیج فارس» را در نقشه‌هایی که ترسیم کرده‌اند، به کار برده‌اند. افزون بر نقشه‌های قدیمی کشیده شده توسط دریانوردان و جغرافیدانان جهان اسلام، ده‌ها نقشه از سیاحان و جهانگردان غیر مسلمان و به ویژه اروپایی، باقی مانده است که در آن‌ها می‌توان نام زیبایی خلیج همیشه فارس را مشاهده کرد. نقشه زیبا و نسبتاً دقیق «آبراهام آرتلیوس»، جغرافیدان اهل «پروس»، که زمره اسنادی‌فرا دارد که بر عنوان خلیج فارس تأکید می‌کند؛ این نقشه در سال ۱۵۷۰ میلادی، حدود ۴۵۰ سال پیش، ترسیم شده است. در ادامه، بنادایرم با انتشار خلیج قدیمی‌ترین نقشه‌های جغرافیایی که نام خلیج فارس در آن درج شده است، شما خوانندگان عزیز را با این اسناد آشنا کنیم.

نقشه شماره چهار: نقشه مناطق جنوبی ایران، کار کار توگرافيست مشهور آلمانی، «آبراهام آرتلیوس» که در سال ۱۵۷۶ میلادی (۹۵۵ ه‍.ش)، در دوران حکومت صفویان بر ایران، ترسیم شده است و در آن نام خلیج فارس دیده می‌شود

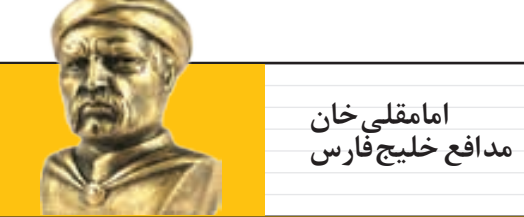

نقشه شماره دو: نام خلیج فارس روی نقشه‌ای که توسط «مارتین والد سیملور»، کار توگرافيست مشهور آلمانی، «آبراهام آرتلیوس» که در سال ۱۵۷۶ میلادی (۹۵۵ ه‍.ش)، در دوران حکومت صفویان بر ایران، ترسیم شده است و در آن نام خلیج فارس دیده می‌شود

نقشه شماره پنج: نقشه‌ای که توسط جغرافیدانان حکومت عثمانی از ایران در سال ۱۷۲۹ میلادی (۱۱۰۸ ه‍.ش) ترسیم شده است و در آن نام بحر فارس، به چشم می‌خورد

نقشه شماره هشت: نام خلیج فارس در نقشه‌ای که توسط دریانوردان فرانسوی، اوایل قرن ۱۹ میلادی، از منطقه خاور میانه ترسیم شده است

امامقلی خان مدافع خلیج فارس

فارسان روزنامه‌مسج ایران سه‌شنبه۲۵مهر۱۳۹۶، ۲۶مهر۱۳۹۶، شماره۱۹۶۶۰

امامقلی خان، سردار دلاور سپاه ایران در دوره شاه عباس صفوی بود. او همان کسی است که به حضور قرق‌بن پرتغالی در خلیج فارس و تنگه هرمز پایان داد. نبرد جانانه او با متجاوزان و پیروزی قاطعش بر اشغالگران، باعث شد که سالوز این فتح تاریخی، به نام‌روز ملی خلیج فارس انگذاری شود. امامقلی خان با وجود همه خدمات ارزشمندش، پس از مرگ شاه‌عباس اول، به‌دست‌شاه صفی صفوی به قتل رسید.

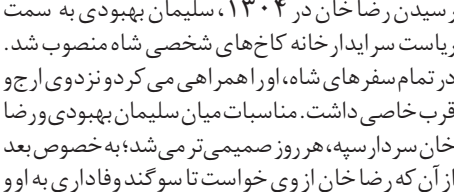
بازیگران تاریخ

سلیمان بهبودی، نوکری که فراماسونر شد

سلیمان بهبودی در زمره افرادی قرار داشت که از زمان سردار سپهری رضاخان تا زمان مرگ وی، در کنارش بودند. بهبودی، محرم بسیاری از اسرار بود؛ موضوعی که در میان اطراف پهلوی اول، به ندرت دیده می‌شد. سلیمان بهبودی در سال ۱۲۷۵ ه‍.ش، در تهران متولد شد. او پس از کسب دیپلم از مدرسه آلیانس، به استخدام وزارت دارایی درآمد و چندی بعد، در ۱۲۹۶، در دفتر ژاندارمری استخدام شد. در کابینه وثوق‌الدوله عده‌ای از صاحب‌منصبان ژاندارمری و دو نفر هم از وزارت جنگ، طبق قراردادی که با انگلیسی‌ها منعقد شده بود، ماموریت داشتند که برای نظام جدید ایران آیین‌نامه بنویسند و برای این منظور، کمیسیونی تشکیل شد. بهبودی در این باره می‌گوید: «در آن موقع، ماشین تحریر نبود و اسناد را با دست می‌نوشتند. از نظر احتیاجی که به نویسنده داشتند، سلطان علی‌خان ریاضی مرا برای این کار انتخاب و معرفی کردند... او را قتی که در کمیسیون با ممداد نوشته و تهیه می‌شد می‌دادند تا پاک نویس و به صورت دفترچه آماده کنم.» او در همین سمت بود که با رضا خان سرتیپ قزاق آشنا شد. این آشنایی منجر به آن شد که چند سال بعد، در فروردین ۱۳۰۱، رضاخان که حال وزیر جنگ بود، او را به سمت مدیریت امور داخلی خود منصوب کند. سلیمان بهبودی خرید و تهیه مواد غذایی خانه سردار سپه، تنظیم قرارهای ملاقات و پاسخ به نامه‌ها و حفاظت از وی را بر عهده داشت. با به سلطنت رسیدن رضا خان در ۱۳۰۴، سلیمان بهبودی به سمت ریاست سرایدارخانه کاخ‌های شخصی شاه منصوب شد. در تمام سفرهای شاه، او را همراهی می‌کرد و نزد وی ارجو قرب داشت. مناسبات میان سلیمان بهپودی و رضا خان سردار سپه، هر روز صمیمی‌تر می‌شد؛ به خصوص بعد از آن که رضا خان از وی خواست تا سوگند وفاداری به او و خاندانش را ابراز کند و وعده داد که در ازای این وفاداری در خمرات، هر پیشرفت و ترقی‌وی را باز کند. بعد از شهریور ۱۳۲۰ و استعفا ی رضا خان، شاه مخلوع از وی خواست تا در کنار پسرش بماند، ولی بهبودی در کنار شاه معزول باقی ماند و بعد از مرگ وی، به تهران بازگشت. وفاداری او به محمد رضا پهلوی نیز ادامه یافت و در سال ۱۳۲۸، به سمت ریاست تشریفات منصوب شد. علاوه بر همه این‌ها، سلیمان بهبودی، فراماسونر و عضو لژهای همایون، روشنایی و تهران بود. او در سال ۱۳۳۳ از محمدرضا پهلوی اجازه تأسیس لژی جدید را گرفت و پس از کسب اجازه، به همراه ناصر بهبودی (پسرش)؛ مهندس محسن فروغی، مهندس حسین شاققی، دکتر غلام رضا کیان، علی اصغر خشیار و نصرا... آذری به بصره رفت و به عضویت لژ فیچا درآمد. این عده پس از سه سال مجوز تأسیس لژ روشنایی را گرفتند. سلیمان بهبودی در آبان ۱۳۴۳، به علت اختلاف با اسد... علم، طبق دستور تلفنی بر کنار و خانه نشین شد. از زمان مرگ سلیمان بهبودی اطلاع دقیقی در دست نیست، ولی به طور مبهم اشاره شده که او چند سالی قبل از انقلاب در گذشته است.

نقشه شماره سه: نام خلیج فارس روی نقشه‌ای که توسط دریانوردان فرانسوی در سال ۱۵۲۰ میلادی (۸۹۹ ه‍.ش) ترسیم شده است.

نقشه شماره هشت: بخشی از نقشه‌ای که توسط دریانوردان فرانسوی، اوایل قرن ۱۹ میلادی، از منطقه خاور میانه ترسیم شده است

نقشه شماره نه: نام خلیج فارس در نقشه‌ای که توسط دریانوردان فرانسوی، اوایل قرن ۱۹ میلادی، از منطقه خاور میانه ترسیم شده است

